

ศัพท์ “ปลากัด” กับคนไทย

“การกีดปลากัด” เป็นกีฬาพื้นบ้านยอดนิยมของไทยมาแต่อดีต ศัพท์เทคนิคต่าง ๆ ของการกีดปลากัดนั้นเป็นที่รู้จักคุ้นเคยแพร่หลายทั่วไป ภายหลังมีการนำมาใช้กับบริบทของสังคม นานวันเข้าหลายคำศัพท์ ถูกใช้จนเคยชินเสียจนลืมนึกไปว่า ศัพท์เหล่านี้ล้วนมาจากแวดวงปลากัด

ลูกหม้อ

ใช้เรียกปลากัดที่ถูกคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์อย่างพิถีพิถันจนกลายมาเป็นปลากัดชั้นดี จึงนำมาเปรียบกับข้าราชการ ตามกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่มี **ประสบการณ์สูง ภูมิลำเนาดี** ตลอดจนลูกน้องหรือพนักงานที่ทำงานมานานจนได้รับความไว้วางใจจากเจ้านายหรือองค์กร

คร่ำหวอด

ปลากัดที่เคยก่อหวอดมาหลายครั้ง เวลาที่กีดขณะมันก็จะสามารถก่อหวอดได้ด้วย จึงถูกนำมาใช้เปรียบเทียบกับ **“เชี่ยวชาญ หรือ ชำนาญ”**

ก่อหวอด

หวอด คือ ฟองอากาศที่ตัวผู้สร้างขึ้นมา เพื่อให้ตัวเมียวางไข่ในขั้นตอนการเตรียมผสมพันธุ์ ถูกใช้เป็นสำนวนหมายถึง **“เริ่มจับกลุ่มเพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง”** มักใช้ในการกล่าวถึงการกระทำการมีดีมีร้าย

ลูกไล่

หมายถึง **คนที่ถูกข่ม** ตลอดเวลา ตั้งปลาลูกไล่ที่ไม่ยอมสู้กับปลาตัวอื่น

ลูกทุ่ง

ปลากัดตามทุ่งตามนา เกิด และโตตามธรรมชาติ กลายเป็นสำนวนหมายถึงอะไรที่ตรงข้ามกับ **คุณหนูคนเมือง**

พอง

เวลาพร้อมที่จะกีด ปลากัดจะคลี่ครีบก้น และหางออกจนดูน่าเกรงขาม บางทีก็เร่งสีตัวให้เข้มขึ้น จึงนำมาเทียบกับ **อาการบ่งวางก้ำม หรืออาการจองหอง**ของคน

ตัวแข็ง

ในช่วงการลงสนามประชัน เวลาที่ปลากัดถูกกีดจุดสำคัญเข้า ปลาที่หัว ๆ เกิดอาการ **ตัวแข็ง**ที่ออกไปเสียอย่างนั้น

ห้าว

ใช้เรียกอากการคึกคักของปลากัดที่แสดงถึง **ความพร้อมในการเข้าต่อสู้**

ถอดสี

พอ **“ตัวแข็ง”** หรืออยู่ในอาการที่ไม่พร้อมจะสู้แล้ว สีสันทของปลากัดก็จะจางลงด้วย จนถูกนำมาใช้เป็นสำนวน หมายถึงการ **“ถอดใจ”** นั่นเอง

เรียบเรียงข้อมูลจาก

- หนังสือ Thailand only เรื่องแบบนี้มีแต่ไทยๆ, เวทีนา ขาดิกุล และภาคิน ลิขิตธนกุล, สำนักพิมพ์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ โดย สอ เสถบุตร

พิพิธภัณฑสถาน ปลากัด พิพิธภัณฑสถาน
04-60/No.10

ผลิตโดย

โครงการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park)
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์